

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді

підготовки _____ бакалавра _____
(назва освітнього рівня)

Спеціальності _____ 231 Соціальна робота _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Силабус освітнього компонента «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ (доц. Чернета С.Ю.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота ОПП Соціальна робота. Соціальна педагогіка. ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120/ 4</u>		Рік навчання <u>1</u>
		Семестр <u>2</u> -ий
		Лекції <u>30</u> год.
ІНДЗ: <u>є</u>		Практичні (семінарські) <u>30</u> год.
	Самостійна робота <u>52</u> год.	
Мова навчання	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	
	Українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

Викладач: Мартинюк Тетяна Анатоліївна,
Науковий ступінь доктор педагогічних наук,
Вчене звання доцент
Посада професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
Телефон: +380663560436,
Електронна пошта: Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua
Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

Освітній компонент «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» належить до циклу професійної підготовки бакалаврів галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота, освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вивчається у другому семестрі, формою контролю є екзамен. На освітнього компонента відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі по 30 годин лекційних та практичних занять, 8 год. консультації та 52 год. самостійної роботи.

Вивчення освітнього компонента «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи / соціальних педагогів їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з теорії та практики впровадження ефективних технологій профілактики девіантної поведінки, сприятиме подальшому професійному зростанню.

Пререквізити:

Для успішного оволодіння освітнім компонентом «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» рекомендовано застосовувати компетентності, сформовані під час вивчення ОК: «Фізичне виховання», «Вступ до соціальної роботи», «Загальна, вікова та соціальна психологія».

Постреквізити:

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Теорія та технології соціальної роботи», «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти», «Соціокультурна анімація», написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. **Мета** – засвоєння здобувачами освіти теоретичних засад девіантних відхилень у

поведінці особистості, формування основних умінь і навичок здійснення соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; формування готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи, соціальних педагогів до профілактичної роботи у процесі професійної діяльності.

3. Завдання ОК: оволодіння здобувачами освіти понятійним і термінологічним апаратом з ОК; формування уявлень щодо застосування навичок необхідних для роботи з проявами девіантної поведінки; навчання здобувачів освіти визначати цілі, та прогнозувати результат в процесі розробки та реалізації семінарів, тренінгів, а також формування програм профілактики девіантної поведінки дітей та молоді; ознайомлення з інноваційними технологіями профілактики девіантної поведінки дітей та молоді.

4. Освітній компонент спрямований на формування:

- *інтегральної компетентності* - **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної і соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

- *загальних компетентностей*:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

- *фахових компетентностей*:

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних і соціально-педагогічних процесів.

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної, соціально-педагогічної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань; відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної, соціально-педагогічної проблеми.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення профілактичних, реабілітаційних та інших заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків, різних видів насильства та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів професійної діяльності, надавати їм психологічну підтримку, консультативну допомогу й насажувати клієнтів.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

принципово нових ідей.

ПРН 23. Конструювати процес та результат соціальної, соціально-педагогічної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

ПРН 24. Дотримуватися активного способу життя, впроваджувати його в особисту та професійну діяльність; використовувати методи соціально-виховної й анімаційної діяльності у роботі з різними категоріями клієнтів, сім'ями, дітьми та молоддю.

Soft skills: вміння аналізувати, вміння презентувати та виступати публічно, вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні:* *вправи.*

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма
						Контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи відхилень у поведінці дітей та молоді. Основи профілактики.						
Тема 1. Поняття та причини відхилень у поведінці дітей та молоді	6	2	-	4	-	ДС, ДБ/
Тема 2. Поняття норми та відхилення від норми. Види відхилень. Класифікація соціальних норм	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2

Тема 3. Загальна теорія девіантної поведінки. Основні теорії поведінкових відхилень Структура девіантної поведінки.	9	2	2	4	1	ДС, ДБ/2
Тема 10. Поняття профілактики девіантної поведінки. Теорії профілактики Види та рівні профілактики.	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 4. Підліток як суб'єкт девіантної поведінки	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 5. Основні види та типи девіантної поведінки. Психічні розлади.	7	2	2	2	1	РМГ/2
Тема 6. Протиправна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки дітей та молоді.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 7. Адиктивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 8. Суїцидальна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 9. Агресивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді. Профілактика булінгу/кібербулінгу в закладах освіти.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Разом за модулем 1	62	20	16	24	2	16
Змістовий модуль 2. Програми профілактики основних видів девіантної поведінки дітей та молоді						
Тема 11. Моделі профілактики. Типи профілактики. Стадії та принципи профілактики	7	-	2	4	1	ДС, ДБ/2
Тема 12. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.	7	2	-	4	1	ДС, ДБ
Тема 13. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді	10	2	2	6	-	ДС, ДБ/2
Тема 14. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: програма «Вибір» - профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед	7	2	2	2	1	РЗ/К/2

дітей та молоді.						
Тема 15. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: проєктS treet Smart – профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ІПСШ для підлітків груп ризику	7	2	2	2	1	ДС, ДБ/2
Тема 16. Формування навичок безпечної поведінки дітей. Профілактика насилля в закладах освіти	7	-	2	4	1	РЗ/К/2
Тема 17. «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 18. Програма 15 – профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні	7	-	2	4	1	РМГ/2
Разом за модулем 2	58	10	14	28	8	14
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60/тести
МКР 1						30
МКР 2						30
ІНДЗ						10
Інше (вказати)						-
Всього годин/ Балів	120	30	30	52	8	120/100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	ТЕМА	ГОД
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Основи відхилень у поведінці дітей та молоді		
1.	Тема 1. Причини відхилень у поведінці дітей та молоді. Визначте фактори ризику детермінації та фактори захисту від формування девіантної поведінки. Представте у вигляді таблиці. Визначте основні підходи до класифікації девіантної поведінки (аналіз за різними авторами); Сформууйте словник термінів з ОК.	4
2.	Тема 2. Поняття норми та відхилення від норми. Види відхилень. Класифікація соціальних норм. Складіть авторську схему класифікації соціальних норм. Визначте основні види відхилень та складіть їх порівняльну характеристику.	2
3.	Тема 3. Загальна теорія девіантної поведінки. Структура девіантної поведінки. Запропонуйте модель структури девіантної поведінки. Складіть таблицю типів девіацій та їх особливостей. Основні теорії поведінкових відхилень	4

	<p>Опрацюйте та представте у вигляді порівняльної таблиці Класичні теорії девіантної поведінки. Теорія аномії (<i>Е.Дюркгейма, Р.К.Мертон</i>).</p> <p>2. Теорія структурного функціоналізму (<i>Толкотт Парсонс</i>).</p> <p>3. Теорія суб'єктивних причин девіантної поведінки (<i>Г. Тард, Г. Сазерленд</i>).</p> <p>4. Теорія ярликування та стигматизації.</p> <p>5. Культурологічні теорії девіацій (<i>А. Коен, Дж. Мілер, Т. Селлін</i>).</p> <p>6. Теорія орієнтації на норми асоціальної субкультури (<i>Р. Качорд, Л. Очлін</i>).</p> <p>7. Теорія потреб Маслоу.</p> <p>8. Соціально-когнітивна теорія А. Бандури</p> <p>9. Індивідуальна психологія А. Адлера.</p>	
4.	<p>Тема 4. Поняття профілактики девіантної поведінки. Види та рівні профілактики.</p> <p>Схематично представте:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принципи, рівні, види профілактики; - стратегії та моделі профілактичної роботи; <p>Скласти порівняльні таблиці: Теорії профілактики (назва теорії-автори та послідовники-філософія теорії) та Стратегії та моделі профілактики (назва стратегії/моделі-сутність-практика застосування-ефективність).</p>	2
5.	<p>Тема 5. Чинники формування девіантної поведінки. Підліток як суб'єкт девіантної поведінки.</p> <p>Складіть письмово характеристику сімей групи ризику формування девіантної поведінки підлітків:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) кримінальних і аморальних; б) конфліктних; в) з недостатніми виховними ресурсами; г) педагогічно некомпетентних. <p>Розмежуйте поняття «референтної групи», «група ризику» та «субкультура» та охарактеризуйте їх вплив на формування відхилень у поведінці підлітків.</p>	2
6.	<p>Тема 6. Основні види та типи девіантної поведінки.</p> <p>Психічні розлади.</p> <p>Сформувати порівняльну таблицю основних видів девіантної поведінки (вид-основні х-ки).</p>	2
7.	<p>Тема 7. Протиправна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки дітей та молоді.</p> <p>Окреслити критерії поділу протиправної поведінки, визначити зміст та особливості делінквентної та злочинної поведінки. Дати характеристику у форматі порівняльної таблиці 3 видам правопорушників.</p>	2
8.	<p>Тема 8. Адиктивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика хімічних, проміжних та нехімічних адикцій дітей та молоді.</p> <p>У форматі таблиці визначити види адикцій та проаналізувати їх основні особливості.</p> <p>Сформувати таблицю, де зробити підбірку усіх видів технологічних адикцій.</p>	2
9.	<p>Тема 9. Суїцидальна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика суїцидальної поведінки дітей та молоді.</p> <p>Знайти інфографіку або сформувати щодо суїцидальної активності рішних країн світу.</p> <p>Проаналізувати основні причини формування суїцидальних проявів у підлітковому віці.</p> <p>Визначити вплив «груп смерті» на поведінку дітей та молоді.</p>	2
10.	<p>Тема 10. Агресивна поведінка. Соціально-педагогічна профілактика агресивної поведінки дітей та молоді. Профілактика булінгу/кібербулінгу в закладах освіти.</p> <p>Сформувати аналітичну довідку щодо аутоагресії, зробити підбірку технік релаксації.</p> <p>Зробити підбірку соціальних роликів щодо профілактики булінгу/кібербулінгу.</p>	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Програми профілактики основних видів девіантної поведінки дітей та молоді

11.	<p>Тема 11. Моделі профілактики. Типи профілактики. Стадії та принципи профілактики. Письмово проаналізувати моделі профілактики (модель-особливості-переваги-недоліки-застосування). Схематично основні типи профілактики, стадії та принципи.</p>	4
12.	<p>Тема 12. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ. Опрацюйте та представте основні положення у вигляді порівняльної таблиці - Теорії внутрішнього особистісного рівня (Модель уявлень про здоров'я, Теорія стимулу-реакції, Теорія обдуманого дії/Теорія планованої поведінки, Теорія стадій змін/транстеоретична модель, Модель обробки споживчої інформації). - Теорії міжособистісного рівня (Соціально-Когнітивна Теорія, Теорія соціальних мереж, Теорія соціальної підтримки, Теорія поширення інновацій). - Теорії громадського рівня (Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорія розвитку організацій). - Теорії сприяння здоров'ю на рівні спільнот (Теорія організації спільноти, Організація спільноти = Соціальна мобілізація (Модель Ротмана). Теорії сприяння здоров'ю рівня суспільної політики (Модель Міліо, Тривимірна концепція здорової суспільної політики, Модель багатьох потоків, або модель вікна).</p>	4
13.	<p>Тема 13. Основні підходи до формування програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді Зробити підбірку діючих/апробованих програм соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (у вигляді порівняльної таблиці: назва-де впроваджена, роки- автори-специфіка-ефективність). Сформувати авторську програму соціально-педагогічної профілактики одного з видів девіантної поведінки дітей та молоді (назва-мета-перелік заходів-тривалість-форми та методи проведення-періодичність-цільова аудиторія-очікувані результати).</p>	6
14.	<p>Тема 14. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: програма «Вибір» - профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед дітей та молоді. Опрацювати програму «Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед неповнолітніх». Визначити форми та методи профілактики та представити аналіз програми.</p>	2
15.	<p>Тема 15. Соціальна інтеграція вразливих категорій дітей та підлітків: проєкт Street Smart – профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ПСШ для підлітків груп ризику. Опрацювати та письмово у вигляді есе проаналізувати програму. Визначити основні підходи, форми, методи та теорії профілактики.</p>	2
16.	<p>Тема 16. Формування навичок безпечної поведінки дітей. Профілактика насилля в закладах освіти. Опрацювати літературу з проблеми. Представити діючі та запроваджені програми, проєкти.</p>	4
17.	<p>Тема 17. «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді. Опрацювати програму та у вигляді слайд-шоу представити проаналізований зміст, форми та методи дієвої профілактики.</p>	2
18.	<p>Тема 18. Програма 15 – профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні. Опрацювати програму. Визначити мету, форми та методи профілактики проблем.</p>	4

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ).

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) оголошується здобувачам освіти на

першому заняття під час анонсу тем ОК, з метою поступового (упродовж вивчення ОК) обрання тематики та полягає у наступному: формування та написання програми соціально-педагогічної профілактики одного з видів девіантної поведінки дітей та молоді (таблично: назва програми профілактики-профілактичний захід-цільова аудиторія-форма проведення-методи, що застосовуються при проведенні-тривалість-учасники), складання сценарію одного (з попередньо сформованої авторнської програми) виховного профілактичного заходу та проведення його. Виконане завдання перевіряється, погоджується та представляється (на годинах, відведених для консультацій), здається до останнього практичного заняття та оцінюється максимум **10 балів**.

Основні складові ІНДЗ:

- тема;
- мета;
- цільова аудиторія;
- обладнання;
- сценарій: перелік вправ, завдань та методика їх проведення.

10 балів – здобувачем освіти самостійно, свідомо обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Грамотно та вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням. Захід проведено без зауважень, здано план-конспект, методичні матеріали, висвітлено на фейсбук-сторінці кафедри.

7 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформульовано мету, продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), підібрано низку вправ, завдань з відповідним методичним супроводом (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру.

5 балів – здобувачем освіти обрано тему заходу, сформовано програму соціально-педагогічної профілактики девіантної поведінки дітей та молоді (одного виду), але не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). Вчасно оформлено та здано план-проспект заходу з відповідним наповненням, але з певними недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, але методичну базу здано.

3 бали – здобувачем освіти обрано тему заходу, не точно сформульовано мету, не повністю продумано обладнання, інструментарій, визначено цільову аудиторію, дещо недоцільно підібрано вправи та завдання без відповідного методичного супроводу (наочність, мультимедійне представлення, розташування учасників, тривалість (максимум 45 хв.). План-проспект заходу здано не вчасно та без відповідного методичного наповнення та з недоліками як технічного, так і методичного характеру. Захід не проведено, методичну базу здано але зі значними зауваженнями та запізненням.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання

підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціально-педагогічна профілактика девіантної поведінки дітей та молоді» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з освітнього компонента підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагиату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких

подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V.

Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів.**

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання іспиту

1. Поняття відхилень у поведінці особистості. Основні причини відхилень у поведінці дітей та молоді.
2. Поняття норми та відхилення від норми. Види відхилень. Класифікація соціальних норм.
3. Загальна теорія девіантної поведінки.
4. Структура девіантної поведінки.
5. Основні види та типи девіантної поведінки.
6. Адиктивна поведінка та її особливості.
7. Агресивна поведінка дітей та молоді, її специфіка.
8. Суїцидальна поведінка дітей та молоді.
9. Протиправна поведінка неповнолітніх.
10. Основні теорії поведінкових відхилень.
11. Біологічні теорії девізій.
12. Психологічні та психіатричні теорії девіацій.
13. Соціологічні теорії девіацій.
14. Чинники формування девіантної поведінки.
15. Підліток як суб'єкт девіантної поведінки.
16. Поняття профілактики девіантної поведінки.
17. Види та рівні профілактики.
18. Теорії профілактики.
19. Стратегії та моделі профілактики.

20. Типи профілактики.
21. Стадії та принципи профілактики.
22. Стратегії та моделі профілактики
23. Методи профілактики.
24. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.
25. Теорії внутрішньо особистісного рівня (Модель уявлень про здоров'я, Теорія стимулю-реакції,
26. Теорія обдуманого дії/Теорія планованої поведінки,
27. Теорія стадій змін/транстеоретична модель, Модель обробки споживчої інформації).
28. Теорії міжособистісного рівня (Соціально-Когнітивна Теорія, Теорія соціальних мереж,
29. Теорія соціальної підтримки,
30. Теорія поширення інновацій).
31. Теорії громадського рівня (Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорії організаційних змін, Теорія стадій, Теорія розвитку організацій).
32. Теорії сприяння здоров'ю на рівні спільнот (Теорія організації спільноти, Організація спільноти = Соціальна мобілізація (Модель Ротмана).
33. Теорії сприяння здоров'ю рівня суспільної політики (Модель Мілію, Тривимірна концепція здорової суспільної політики, Модель багатьох потоків, або модель вікна).
34. Програма Вибір: профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу та злочинності серед неповнолітніх.
35. Програма Street Smart профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу та ПСШ для підлітків груп ризику.
36. Про рамаФормування навичок безпечної поведінки дітей. Профілактика насилля в закладах освіти.
37. Програма «Будуємо майбутнє разом» програма профілактики конфліктів та правопорушень серед учнівської молоді.
38. Програма 15 –профілактика ВІЛ-інфекції та підтримка психосоціального здоров'я в Україні

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, всебічно розкриває зміст практичних завдань та додаткових запитань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому як рекомендовану, так і обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується відповідною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови публічного особистого/групового усного/мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

1,5 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується відповідною термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає самостійних висновків та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки, не у повній мірі відповідає на додаткові запитання.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки, не відповідає на додаткові запитання.

0,5 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який лише та за допомогою конспекту відтворює навчальний матеріал за відповідною темою, але не в змозі самостійно його висвітлити, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

0 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Ч. II. Практична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 193 с.
2. Гарасимів Т. З. Природні та соціальні детермінанти формування девіантної поведінки людини: філософсько-правовий вимір: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 420 с.
3. Гусак П. М., Мартинюк Т. А., Сидорук І. І. Профілактика вживання психоактивних речовин підлітками : монографія; [за ред. П. М. Гусака] ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 484 с.
4. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ. 2022. 470 с.
5. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навч. посіб.. К., 2022. 520 с.
6. Мартинюк Тетяна Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Теорія та методи профілактики». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 547-574.
7. Мартинюк Т. А., Чернета С. Ю. Соціально-педагогічні умови ефективного здійснення профілактики вживання психоактивних речовин підлітками. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 104 Чернігівський національний університет ім. Т. Г. Шевченка ; гол. ред. Носко М. О. Чернігів : ЧНПУ, 2014.– С.132–137.
8. Мартинюк Т. А. Теоретичні засади проблеми формування комп'ютерної залежності серед дітей та підлітків. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г.*

Шевченка [Текст]. Вип. 122 Чернігівський національний університет ім. Т. Г. Шевченка ; гол. ред. Носко М. О. Чернігів : ЧНПУ, 2014. 344 с. С. 155 – 160.

9. Husak P., Martyniuk T. Istota I swoistosc uzaleznienia od substancji psychoaktywnych: podstawowe koncepcje naukowe, definicje i kryteria. *Studia I prace pedagogiczne Wyzsza Szkola Ekonomii I Innowacji w Lublinie*. Lublin, 2014. № 1. С. 213-221.

10. Мартинюк Т. А. Основні чинники детермінації девіантної поведінки неповнолітніх: соціально-педагогічний аспект. *Педагогічні науки* : [зб. наук. праць]. Луцьк, 2014. № 1 (278). С. 180 – 184.

11. Husak P., Martyniuk T. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention and resocialization of juveniles convicted. *Knowledge. Education. Law. Managment. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie*. №1 (21). 2018.

12. Martyniuk T. Hysak P. Martyniuk T. Specyfika profesjonalnej dzialnosci specjalistow wedlug etapow resocjalizacji osadzonych. *Zamojskie studia I materially. Seria : Pedagogika Wyzsza Szkola Zarzadzania I Administracji w Zamoscju*. Zamosc. Tom XVII zeszyt 1, 2015

13. Мартинюк Т. А. Програма антинаркотичної профілактичної роботи на основі формування психосоціальних навичок. *Науковий вісник СХУ імені Лесі Українки*. Сер. Педагогічні науки. 2015. № 1 (302). – С. 157 – 164.

14. Савельєва Н. М. Соціальна профілактика девіантної поведінки: курс лекцій з презентацією навч. посіб. Полтава: ПНПУ, 2016 р. 110 с.

15. Самойлов А. М. Класифікація типів девіантної поведінки. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вип. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2013. С. 43-48.

16. Самойлов А. М. Аналіз психолого-педагогічних підходів до визначення сутності девіантної поведінки. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць. Випуск 40. Вінниця: Нілан ЛТД, 2013. С. 121 –125.

17. Самойлов А. М. Критерії та показники девіантної поведінки підлітків. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вип. 42 Редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. С. 70-74.

Додаткова

18. Корж К. М. Специфіка означення понять "соціальна патологія", "соціальна норма", "соціальне відхилення", "девіантна поведінка" в соціології. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2014. № 4. С. 136-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apspp_2014_4_21

19. Іноземцев В. Девіантна поведінка молоді та шляхи її корекції. *Імідж сучасного педагога*. 2013. № 7. С. 56-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2013_7_17

20. Девіантна поведінка молоді і роль правового виховання у її запобіганні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 1. С. 79-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2013_1_15

Інтернет-ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

Міністерство соціальної політики України <http://www.msp.gov.ua>